

thức chuyển hướng là sự cần thiết để sống còn của họ. Họ đã cho các chùa được sinh-hoạt tín-ngưỡng một phần nào, trả một số cơ sở cho các chùa, cho một số thanh-niên Tăng, Ni được học hỏi Phật-Pháp. Và, có thể bước đầu thí nghiệm của họ, họ cho một số người nào đó, đòi hỏi quyền tự-do dân-chủ, để tiện dịp nhận diện những người quyết tâm tranh-đấu, để có thể triệt hạ sau này.

Hòa-Thượng Thích-Đôn-Hậu đã khơi mở ra phong-trào Phật-Giáo Thống Nhất tại Hải-Ngoại, và Hòa-Thượng Thích-Huyền-Quang tiếp nối sự nghiệp ấy.

Tại Hoa-Kỳ cũng tổ-chức thống-nhất rầm rộ. Kết cuộc, có ra hai, ba Giáo-Hội Thống Nhất. Tại Canada có hai Giáo-Hội Thống Nhất. Tại Âu-Châu, có nhiều Giáo-Phái hoạt động riêng biệt. Nhưng có một số chùa, có các vị Tăng trung-niên và thanh-niên, kết hợp thành Giáo-Hội Thống-Nhất Âu-Châu. Tại Úc, dân số Việt-Nam tỵ-nạn vào khoảng 150 ngàn người, Giáo-Hội Thống Nhất Úc và Tân-Tây-Lan đã thành hình, với số Tăng, Ni ít ỏi, số chùa độ trên mười ngôi, và trong những ngày đại-lễ, số Phật-tử tới các chùa, tính chung lại vào khoảng 7,8 ngàn người. Nội bộ Giáo-Hội thì không ổn định và có vẻ phức tạp.

Hòa-Thượng Thích-Huyền-Quang tại Việt-Nam, đang là người trôi lên, đòi lại danh xưng và sự phục hoạt của Giáo-Hội Phật-Giáo Việt-Nam Thống Nhất. Hòa-Thượng là người đầy đảm-lược, đầy kinh-nghiệm với chủ-nghĩa Cộng-Sản. Tôi rất kính mến Hòa-Thượng. Tôi đã viết thư khích-lệ Hòa-Thượng.

Tôi luôn luôn cầu nguyện cho việc làm của Hòa-Thượng được thành công viên mãn.

Cuộc tranh-đấu hiện nay tại Việt-Nam do Hòa-Thượng Huyền-Quang lãnh đạo thực vô cùng khó khăn. Khó khăn bởi bao mưu cơ, sảo thuật của Cộng-Sản bao vây. Khó khăn ngay trong nội-bộ Giáo-Hội Thống Nhất Ấn-Quang cũ, nằm trong Giáo-Hội Nhà Nước, ngăn trở. Khó khăn bởi Hiến-Chương “Tập quyền, kỳ thị” thiếu thiện cảm với các Giáo-Phái Phật-Giáo khác. Và, có thể có khó khăn với các tôn-giáo khác, qua những nhận xét sâu xa.(7)

Tuy nhiên, Cộng-Sản là kẻ thù chung của nhân loại. Nhân loại xóa bỏ những mặc cảm riêng tư, và tích cực phục vụ chung cho chính nghĩa. Chính nghĩa quyết thắng. Chủ-nghĩa Cộng-Sản không sao tránh khỏi luật đào thải, và chắc chắn phải nhường chỗ cho thể chế tự-do, dân-chủ của toàn dân Việt-Nam.

— # —

Giáo-Pháp của đức Phật Thích-Ca Mưu-Ni thấm nhuần vào lòng dân Việt-Nam đã gần hai ngàn năm. Phật-Giáo đã hòa đồng cùng vận mệnh thịnh-suy của dân-tộc. Phật-Giáo đã sản sinh những nhân vật tài-đức hài-hòa trong sự nghiệp cứu nước và dựng nước. Nhưng, đôi khi, Phật-Giáo cũng bị những nhân vật cậy tài, ý thế, kỳ thị, thiếu sáng suốt, thiếu hỷ xả, gây tan nát cho đạo-giáo và Quốc-Gia không ít.

Phật-Giáo tôn trọng tự-do nhân-chủ tuyệt đối, không chủ-trương “tập quyền” cho một cá nhân hay một nhóm người.